

Terviseameti soovitused koolidele ja koolieelsete lasteasutustele A-hepatiidi viiruse lasteasutusesisese leviku vältimiseks

Soovituste eesmärk - aidata lasteasutuste juhtidel ja pedagoogidel vähendada õpilaste ja töötajate nakatumise riski ning ennetada A-viirushepatiidi levikut.

Haigestumine A-viirushepatiiti

Viljandisse toodi A-hepatiidi viirus sisse tõenäoliselt juunis-juulis toimunud massürituste käigus. Epidemioloogilise uuringu tulemusena selgus, et mõnel juhul on Viljandiga seotud haigusjuhud esinenud ka teistes maakondades.

Haigestunuid on registreeritud kõikides vanusrühmades, võrdselt mehi ja naisi.

Keegi haigestunutest ei ole olnud vaksineeritud.

A-hepatiidi viiruse levik

Haiguse inkubatsiooniperiood kestab 15-50, keskmiselt 30 päeva.

Haiguse kliinilisteks nähtudeks on palavik, oksendamine, väsimus ning kõhuvalu. Nahk võib muutuda kollakaks ja sügelevaks, uriin tumedaks ja väljaheide heledaks.

Inimene on nakkusohtlik 1-2 nädalat enne haigusnähtude ilmunist. Viiruse eritumine väljaheidetega lakkab nädal pärast kollasuse teket. Haiguse kulg võib olla ka asümptomaatiline (ilma kollasuseta) eeskätt lastel (kuni 90% juhul). A-viirushepatiidi läbipõdemise järgselt kujuneb välja eluaegne immuunsus.

A-hepatiidi viirus levib enamusel juhtudest fekaal-oraalsel teel, s.t. nakatunud inimese väljaheidest kätele ja kätelt suhu, pindadele, esemetele jm. Viiruste edasine levik toimub olmekontakti kaudu, s.t. kokkupuutel saastunud esemete ja pindadega. Haigustekitaja levib ka saastunud joogivee ja toiduga.

A-viirushepatiidi viirus on üsna vastupidav väliskeskkonnas, võib säilitada eluvõime pikemat aega temperatuuril -20°C , happelises keskkonnas ($\text{pH}<5$ juures) ning $+70^{\circ}\text{C}$ juures kuni 10 minutit.

A-hepatiidi viirus hävib:

- kuumutamisel $+85^{\circ}\text{C}$ mõne minuti jooksul,
- kloori sisaldavate desovahendite kasutamisel (jäakkloori kontsentratsioon peab olema 2,0-2,5 mg/l 15 min jooksul).

Soovitused koolidele

Kooliasutuse juhtkond peab tagama vajalikud tingimused nii isikliku hügieeni täitmiseks kui ka üldise puhtuse tagamiseks asutuses:

- tagada santehniliste seadmete korrasolek;
- kindlustada hügieenireeglite täitmine. Tualettruumid peavad olema varustatud vedela kätepesu vahendiga ning jalaga avatavate jäätmekonteineritega. Käsi tuleb kuivatada paberrätikuga või automaatkuivatiga;
- panna nähtavale kohale välja kätepesu infomaterjalid;
- tagada koolide basseinides hügieenireeglite täitmine;
- jälgida söögikohtades, et koolilapsed ei vahetaks omavahel sööginõusid ja joogivahendeid;
- õpetada koolilastele kätepesu õigeid viise;

- viia läbi kooliruumides regulaarselt märgkoristus desinfitseerimisvahendite kasutamise. Eriti hoolikalt tuleb pesta ühiselt kasutatavaid ruume, eeskätt tualettruume ning kooli inventari, sh koolilauad, uksekingid, söögilauad jm;
- jälgida igapäevaselt koolilaste tervises seisundit ning koheselt saata haigussümptomitega koolilapsed koju. Juhul kui algkooli lapsele tullakse järele, siis eraldada haige laps teistest klassikaaslastest eraldi ruumi kuni lapsevanema saabumiseni. Arvesse võetakse põhisümptomid: palavik, kõhulahtisus, iiveldus või kollasus, Ajutiseks isoleerimiseks kasutatavas ruumis peavad olema esemete pinnad, ruumi põrand ja seinad kergesti puhastatavad ja desinfitseeritavad. Haiguskahtlusega lapsega kokkupuutuvate inimeste arv tuleks viia miinimumini; Üldkasutatav tualettruum tuleb puhastada kohe pärast seda, kui haige külastas seda, pesu- ja desinfektsioonivahenditega (ukse käepide, prügikast ja veekraani pide, lauapind jne);
- õpetada koolilapsi ja lapsevanemaid A-viirushepatiiti ennetama:
 - mitte kasutama teiste laste joogipudeleid, lusikaid, kosmeetikaesemeid, prille, vms;
 - mitte süüa ega juua pesemata kätega;
 - pesta käsi pärast tualeti kasutamist;
 - mitte puudutama ega hõõruma pesemata kätega silmi, suud;
 - mitte süüa pesemata puu-/köögivilju;
 - mitte neelama basseinis vett;
 - tihti käsi pesema.

Võttes arvesse viiruse vastupidavust väliskeskkonnas ning tema kerget levikut mustade käte vahendusel, on eriti tähtis käte pesemine. Kõik koolitöötajad ning lapsevanemad peavad järgima hügieenireegleid ise ning jälgima ja õpetama lapsi.

Nii A-viirushepatiidi kui ka teiste nakkushaiguste ennetamiseks tuleb käsi alati pesta:

- pärast tualettruumi kasutamist,
- enne söömist ja joomist või ravimite manustamist,
- kui käed on nähtavalt mustad,
- pärast rahvarohkete kohtade külastamist, sh pärast ühistranspordi kasutamist,
- pärast arvuti klaviatuuri või kaaslaste mobiili kasutamist (koolis/koolieelses asutuses, kodus, raamatukogus, internetkohvikus jm),
- pärast sularaha puudutamist.

Käsi pestakse vähemalt 15-20 sekundi jooksul.

Posterid, mis tuletavad meelde käte pesemise vajadust, tuleb paigaldada tualettruumidesse ja söögikohtadesse.

Kuidas pesta käsi õigesti:

1. Seisa kraanikausist eemal, et riided ei puutuks kokku kraanikausiga.
2. Pesuaine (eelistatud on vedelseep) peab olema kättesaadaval kohal.
3. Ava kraan.
4. Reguleeri kraanist tulev vesi parajalt soojaks, et selle kasutamine oleks meeldiv, kuna ebameeldiva kuumuse/külma juures ei pesta käsi piisavalt kaua.
5. Tee käed ja randmed jooksva vee all korralikult märjaks.
6. Määri pesuaine kätele.
7. Pese käsi vastamisi hõõrudes.
8. Loputa pesuaine maha rohke veega. Vesi peab jooksuma suunaga sõrmedelt käe randme poole.
9. Kuivata käed ja randmed paberkäterätikuga.

10. Sulge kraan paberrätikut kasutades (kui veekraani on võimalik sulgeda ainult sõrmede abil). See väldib puhta käe uuesti saastumist kraani käsitledes, kraanid on **alati** saastunud.

11. Viska kasutatud paberkäterätik selleks ette nähtud jäätmeanumasse.

Juhul, kui koolis esines A-viirushepatiidi haigusjuht

Täiendavalt ülaltoodud meetmetele tuleb:

- Jälgida haigestunud koolilapse klassis kontaktsete tervist 45 päeva jooksul alates päevast, millal oli viimane kokkupuude haigestunuga. Haigussümptomitega lapsed koheselt saata koju. Juhul ei ole võimalust haigestunut koheselt koju saata, siis eraldada ta teistest klassikaaslastest eraldi ruumi kuni lapsevanema saabumiseni. Arvesse võetakse põhisümptomid: palavik, kõhulahtisus, iiveldus või kollasus.
- Keelata 45 päeva jooksul uute laste lubamist klassi, välja arvatud A-viirushepatiidi vastu vaktsineeritud või seda haigust läbipõdenud lapsed.
- Informeerida lastevanemaid klassis esinenud A-viirushepatiidi haigusjuhust ning vajadusest jälgida oma lapse tervist.
- A-viirushepatiidi haigega klassi kehalise kasvatus tunnid planeerida võimalusel viimastena ning koheselt pärast tunni lõppu viia saalis labi märgkoristus. Desinfektsioonivahendeid peab olema piisavas koguses ning nende kasutamine peab toimuma vastavalt kasutusjuhendile.
- Kööginõud pesta pesumasinate kõrge temperatuuril. Kui see ei ole võimalik, kasutada ühekordseid nõusid.
- Vältida võimalusel kooliürituste, huviringide või muude ühistegevuste läbiviimist.
- Vajadusel võib koolipersonal kasutada täiendavalt vedalaid kätedesinfitseerimise vahendeid.

Soovitused koolieelsetele asutustele

Koolieelse asutuse juhtkond peab tagama vajalikud tingimused nii isikliku hügieeni täitmiseks kui ka üldise puhtuse tagamiseks asutuses (Vaata „Soovitused koolidele“).

Juhul, kui koolieelses lasteasutuses esines A-viirushepatiidi haigusjuht

Täiendavalt ülaltoodud meetmetele tuleb:

- Jälgida haigestunu lapse rühmas kontaktsete tervist 45 päeva jooksul alates päevast, millal oli viimane kokkupuude haigestunuga. Haigussümptomitega lapsed koheselt saata koju. Juhul ei ole võimalust haigestunut koheselt koju saata, siis eraldada ta teistest rühmakaaslastest eraldi ruumi kuni lapsevanema saabumiseni. Arvesse võetakse põhisümptomid: palavik, kõhulahtisus, iiveldus või kollasus.
- Kasutada ainult pestavaid mänguasju.
- Kõik mänguasjad, kööginõud, inventar ja pinnad töödelda desinfektsioonivahenditega vastavalt kasutusjuhendile. Vahendeid peab olema piisavas koguses. Kööginõud pesta pesumasinate kõrge temperatuuril. Kui see ei ole võimalik, kasutada ühekordseid nõusid.
- Keelata 45 päeva jooksul uute laste lubamine rühma, välja arvatud A-viirushepatiidi vastu vaktsineeritud või seda haigust läbipõdenud lapsed.
- Keelata 45 päeva jooksul viia teistesse rühmadesse üle lapsed haigestunud lapse rühmast ning nende koosmängimine teiste rühmade lastega.
- Keelata 45 päeva jooksul haigestunud lapse rühma personali töötamine teistes rühmades.

- Informeerida lastevanemaid rühmas esinenud A-viirushepatiidi haigusjuhust ning vajadusest jälgida oma lapse tervist.
- Vajadusel võib lasteasutuse personal kasutada täiendavalt vedalaid käsi desinfitseerivaid vahendeid.
- Ruume koristada ja tuulutada laste jalutuskäikude ajal.

Koostaja:

Nakkushaiguste seire ja epideemiatõrje osakond

15.09.2011